

I

(Lagstiftningsakter)

DIREKTIV

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 2011/77/EU

av den 27 september 2011

om ändring av direktiv 2006/116/EG om skyddstiden för upphovsrätt och vissa närstående rättigheter

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktions-sätt, särskilt artiklarna 53.1, 62 och 114,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommit-téns yttrande ⁽¹⁾,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽²⁾, och

av följande skäl:

- (1) Enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/116/EG ⁽³⁾ är skyddstiden för utövande konstnärer och fonogramframställare 50 år.
- (2) För utövande konstnärer inleds skyddstiden vid fram-förandet eller, i fråga om upptagningar av ett fram-förande som lagligen ges ut eller lagligen offentliggörs inom 50 år efter framförandet, vid en första sådan ut-givning eller ett första sådant offentliggörande, beroende på vilket som infaller först.
- (3) För fonogramframställare inleds skyddstiden när uppta-ningen görs på ett fonogram eller när fonogrammet lag-ligen givits ut inom 50 år efter upptagningen, eller, om det inte givits ut på detta sätt, när det lagligen offentlig-gjorts inom 50 år efter upptagningen.
- (4) Den socialt erkända betydelsen av utövande konstnärers kreativa bidrag bör speglas i en skyddsnivå som motsva-rar deras kreativa och konstnärliga bidrag.

(5) Utövande konstnärer är i regel unga när de inleder sin karriär och den gällande skyddstiden på 50 år som är tillämplig på upptagningar av framföranden är ofta för kort för att skydda deras framföranden under hela deras livstid. En del utövande konstnärer drabbas därför av ett inkomstbortfall under slutet av sin livstid. Dessutom sak-nar utövande konstnärer ofta möjlighet att återropa sina rättigheter för att förhindra eller begränsa en tvivelaktig användning av deras framföranden som kan ske medan de ännu lever.

(6) Intäkter från ensamrätterna till mångfaldigande och till-gängliggörande, enligt Europaparlamentets och rådets di-rektiv 2001/29/EG av den 22 maj 2001 om harmonise-ring av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället ⁽⁴⁾, samt skälig ersätt-ning för mångfaldigande för privat bruk i den mening som avses i det direktivet och intäkterna från ensamrät-terna till spridning och uthyrning enligt Europaparlamen-tets och rådets direktiv 2006/115/EG av den 12 december 2006 om uthyrnings- och utlåningsrättig-heter avseende upphovsrättsligt skyddade verk och om upphovsrätten närstående rättigheter ⁽⁵⁾, bör tillfalla ut-övande konstnärer åtminstone under deras livstid.

(7) Skyddstiden för upptagningar av framföranden och för fonogram bör därför förlängas till 70 år efter den rele-vanta händelsen.

(8) Rättigheterna till upptagningen av framförandet bör återgå till den utövande konstnären om en fono-gramframställare inte saluför tillräckligt antal exemplar i den mening som avses i Internationella konventionen om skydd för utövande konstnärer, framställare av fonogram samt radioföretag, av ett fonogram som utan en förläng-ning inte längre skulle skyddas av upphovsrätt, eller inte gör ett sådant fonogram tillgängligt för allmänheten. Det

⁽¹⁾ EUT C 182, 4.8.2009, s. 36.

⁽²⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 23 april 2009 (EUT C 184 E, 8.7.2010, s. 331) och rådets beslut av den 12 september 2011.

⁽³⁾ EUT L 372, 27.12.2006, s. 12.

⁽⁴⁾ EGT L 167, 22.6.2001, s. 10.

⁽⁵⁾ EUT L 376, 27.12.2006, s. 28.

alternativet bör vara tillgängligt sedan fonogramframställaren har haft en rimlig tid på sig att utföra båda dessa former av utnyttjande. Därför bör fonogramframställarens rättigheter till fonogrammet upphöra, för att undvika en situation där dessa rättigheter skulle existera parallellt med den utövande konstnärens rättigheter till upptagningen av framförandet medan de senare rättigheterna inte längre överläts eller upplåts till fonogramframställaren.

- (9) När utövande konstnärer ingår ett avtalsförhållande med en fonogramframställare måste de i regel överlåta eller upplåta sina ensamrätter till mångfaldigande, spridning, uthyrning och tillgängliggörande av upptagningarna till fonogramframställaren. I utbyte får en del av de utövande konstnärerna ett förskott på royalties och börjar få betalningar först sedan fonogramframställaren har tjänat in förskottet och gjort eventuella avtalsenliga avdrag. Andra utövande konstnärer överlåter eller upplåter sina ensamrätter mot en engångsbetalning (icke-återkommande betalning). Detta gäller särskilt utövande konstnärer som medverkar i bakgrunden och som inte omnämns i listan över medverkande ("icke-etablerade artister") men ibland även för utövande konstnärer som omnämns i listan över medverkande ("etablerade artister").
- (10) En rad kompletterande åtgärder bör införas för att säkerställa att utövande konstnärer som har överlåtit eller upplåtit sina ensamrätter till fonogramframställare verkligen får nytta av förlängningen.
- (11) En första kompletterande åtgärd bör vara åläggandet av en skyldighet för fonogramframställarna att minst en gång om året avdela ett belopp som motsvarar 20 % av intäkten från ensamrätterna till spridning, mångfaldigande och tillgängliggörande av fonogram. Med *intäkt* avses fonogramframställarens intäkt före avdrag för kostnader.
- (12) Betalningen av dessa belopp ska reserveras uteslutande för utövande konstnärer vars framföranden är upptagna på fonogram och som har överlåtit eller upplåtit sina rättigheter till fonogramframställare mot en engångsbetalning. Belopp som har avdelats på detta sätt ska minst en gång om året fördelas individuellt till icke-etablerade utövande konstnärer. En sådan fördelning bör anförtros rättighetsförvaltande organisationer och det är tillåtet att tillämpa nationella regler för intäkter som inte är fördelningsbara. För att undvika införandet av en oproportionerlig börda vid insamlingen och förvaltningen av dessa intäkter bör medlemsstaterna kunna införa regler om i vilken utsträckning mikroföretag omfattas av

skyldigheten att bidra, när sådana betalningar skulle framstå som oskäliga i förhållande till kostnaderna för att samla in och förvalta dessa intäkter.

- (13) Enligt artikel 5 i direktiv 2006/115/EG har dock utövande konstnärer redan en oeftergivlig rätt till skälig ersättning för uthyrning av bland annat fonogram. Av avtalspraxis följer även att utövande konstnärer i regel varken överlåter eller upplåter sina rättigheter enligt artikel 8.2 i direktiv 2006/115/EG att kräva en enda skälig ersättning för utsändning och återgivning för allmänheten till fonogramframställarna och enligt artikel 5.2 b i direktiv 2001/29/EG att kräva skälig ersättning för mångfaldigande för privat bruk. Därför bör man vid beräkningen av det totalbelopp som en fonogramframställare bör avdela för betalning av tillägsersättningen inte ta med sådana intäkter som fonogramframställaren har haft från uthyrning av fonogram från den enda skäliga ersättningen för utsändning och annan återgivning för allmänheten eller från den skäliga ersättning som erhållits för privat kopiering.
- (14) En andra kompletterande åtgärd utformad att återskapa balans i avtal genom vilka utövande konstnärer på royaltybasis överlåter sina ensamrätter till en fonogramframställare bör vara en "nollställning" för de utövande konstnärer som har överlåtit sina ovannämnda ensamrätter till fonogramframställare i utbyte mot royalty eller ersättning. För att utövande konstnärer fullt ut ska kunna dra nytta av den förlängda skyddstiden bör medlemsstaterna se till att en royalty- eller ersättningsnivå utan avdrag för förskottsbetalningar eller avtalsenliga avdrag betalas till den utövande konstnären enligt avtal mellan utövande konstnärer och fonogramframställare under förlängningstiden.
- (15) Av rättssäkerhetsskäl bör det, i avsaknad av tydliga uppgifter om motsatsen i avtalet, föreskrivas att en avtalsbaserad överlåtelse eller upplåtelse av rättigheter till upptagningen av ett framförande, som avtalats före det datum då medlemsstaterna senast ska anta åtgärder för att genomföra detta direktiv, ska fortsätta att gälla under den förlängda skyddstiden.
- (16) Medlemsstaterna bör kunna föreskriva att vissa villkor i de avtal som avser återkommande betalningar kan omförhandlas till förmån för utövande konstnärer. Medlemsstaterna bör ha inrättat förfaranden som kan användas vid den eventualitet att omförhandlingarna misslyckas.
- (17) Detta direktiv bör inte påverka nationella regler och avtal som är förenliga med dess bestämmelser, såsom kollektivavtal som ingåtts i medlemsstaterna mellan organisationer som företräder utövande konstnärer och framställarorganisationer.

- (18) I en del medlemsstater används en gemensam skyddstid för musikverk med text, som beräknas från dödsdagen för den sist överlevande upphovsmannen, medan separata skyddstider gäller för musik och text i andra medlemsstater. Musikverk med text är till övervägande del gemensamt skrivna verk. Exempelvis är en opera ofta ett verk av en librettoförfattare och en kompositör. Inom genrer som jazz, rock och pop utgörs den skapande processen dessutom ofta av ett samarbete.
- (19) Följaktligen är harmoniseringen av skyddstiden för musikverk med text, vars text och musik skapats i syfte att användas tillsammans, ofullständig, något som ger upphov till hinder för den fria rörligheten för varor och tjänster, exempelvis när det gäller kollektiv rättighetsförvaltning över nationsgränserna. För att se till att sådana hinder avskaffas bör samma harmoniserade skyddstid tillämpas i samtliga medlemsstater för alla sådana verk som omfattas av ett skydd det datum då medlemsstaterna är skyldiga att införliva detta direktiv i sin nationella lagstiftning.
- (20) Direktiv 2006/116/EG bör därför ändras i enlighet med detta.
- (21) Eftersom målen för de åtföljande åtgärderna inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna, då nationella åtgärder inom området antingen leder till störning av konkurrensen eller påverkar räckvidden för de ensamrätter som en fonogramframställare har enligt unionslagstiftningen, och de därför bättre kan uppnås på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.
- (22) I enlighet med punkt 34 i det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning⁽¹⁾ uppmuntras medlemsstaterna att för egen del och i unionens intresse upprätta egna tabeller som så långt det är möjligt visar överensstämmelsen mellan detta direktiv och införlivandeåtgärderna, samt att offentliggöra dessa tabeller.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Ändringar av direktiv 2006/116/EG

Direktiv 2006/116/EG ska ändras på följande sätt:

1. I artikel 1 ska följande punkt läggas till:

”7. Skyddstiden för ett musikverk med text ska upphöra 70 år efter dödsdagen för den sist avlidne av följande personer, oberoende av om dessa personer betecknas som

medförfattare eller inte: textförfattaren och kompositören, förutsatt att båda bidragen skapades specifikt för motsvarande musikaliska komposition med text.”

2. Artikel 3 ska ändras på följande sätt:

- a) Punkt 1 andra meningen ska ersättas med följande:

”Dock gäller att

— om en upptagning av framförandet i annan form än på ett fonogram lagligen ges ut eller lagligen offentliggörs under denna tid, ska rättigheterna upphöra 50 år från dagen för en första sådan utgivning eller ett första sådant offentliggörande, beroende på vilket som infaller först,

— om en upptagning av framförandet på ett fonogram lagligen ges ut eller lagligen offentliggörs inom denna tid, ska rättigheterna upphöra 70 år från dagen för en första sådan utgivning eller ett första sådant offentliggörande, beroende på vilket som infaller först.”

- b) I punkt 2 andra och tredje meningen ska siffran ”50” ersättas med siffran ”70”.

- c) Följande punkter ska införas:

”2a. Om fonogramframställaren, 50 år efter det att fonogrammet lagligen getts ut, eller, om någon sådan utgivning inte ägt rum, 50 år efter det att det lagligen offentliggjordes, inte saluför fonogrammet i tillräckligt antal exemplar eller gör det tillgängligt för allmänheten, på trådbunden eller trådlös väg, på sådant sätt att allmänheten kan ta del av det från en plats och vid en tidpunkt som de själva väljer, får den utövande konstnären säga upp det avtal genom vilket den utövande konstnären överlätit eller upplåtit sina rättigheter avseende upptagningen av sitt framförande till en fonogramframställare (nedan kallat *överlåtelse- eller upplåtelseavtal*). Rätten att säga upp överlåtelse- eller upplåtelseavtalet kan utövas om framställaren inom ett år efter det att den utövande konstnären meddelat sin avsikt att säga upp överlåtelse- eller upplåtelseavtalet i enlighet med den förra meningen inte utför båda formerna av utnyttjande som avses i den meningen. Den utövande konstnären kan inte fransäga sig denna uppsägningsrätt. Om ett fonogram innehåller en upptagning av flera utövande konstnärers gemensamma framförande, får överlåtelse- eller upplåtelseavtalen sägas upp i enlighet med tillämplig nationell lagstiftning. Om överlåtelse- eller upplåtelseavtalet sägs upp i enlighet med denna punkt, ska fonogramframställarens rättigheter till fonogrammet upphöra.

⁽¹⁾ EUT C 321, 31.12.2003, s. 1.

2b. När ett överlåtelse- eller upplåtelseavtal ger den utövande konstnären rätt att kräva en engångsersättning ska den utövande konstnären ha rätt till en årlig tilläggsersättning från fonogramframställaren för varje helt år som följer direkt på det femtionde året efter det att fonogrammet lagligen gavs ut, eller om någon sådan utgivning inte ägt rum, det femtionde året efter det att fonogrammet lagligen offentliggjordes. Den utövande konstnären kan inte fransäga sig rätten att få en sådan årlig tilläggsersättning.

2c. Det totalbelopp som en fonogramframställare ska avsätta för betalning av den årliga tilläggsersättning som avses i punkt 2b ska motsvara 20 % av de intäkter som fonogramframställaren har erhållit från mångfaldigande, spridning och tillgängliggörande av fonogrammet i fråga under det år som föregått utbetalningen av den nämnda ersättningen och som följer direkt på det femtionde året efter det att fonogrammet lagligen gavs ut, eller om någon sådan utgivning inte ägt rum, det femtionde året efter det att fonogrammet lagligen offentliggjordes.

Medlemsstaterna ska se till att fonogramframställarna är skyldiga att på begäran ge utövande konstnärer som har rätt till den årliga tilläggsersättning som avses i punkt 2b all information som kan behövas för att betalningen av ersättningen ska kunna säkerställas.

2d. Medlemsstaterna ska se till att rätten att uppbära den årliga tilläggsersättning som avses i punkt 2b förvaltas av rättighetsförvaltande organisationer.

2e. Om en utövande konstnär har rätt till en regelbundet återkommande betalning, får inga förskottsbetalningar eller avtalsenliga avdrag avräknas från betalningarna till den utövande konstnären det femtionde året efter det att fonogrammet lagligen gavs ut, eller om någon sådan utgivning inte ägt rum, det femtionde året efter det att fonogrammet lagligen offentliggjordes.”

3. I artikel 10 ska följande punkter läggas till:

”5. Artikel 3.1–3.2e i dess gällande lydelse den 31 oktober 2011 ska gälla för upptagningar av framföranden och fonogram för vilka den utövande konstnären och fonogramframställaren fortfarande omfattas av skydd, med stöd av dessa bestämmelser i deras gällande lydelse den 30 oktober 2011, den 1 november 2013 och för upptagningar av framföranden och fonogram som kommer till stånd efter det datumet.

6. Artikel 1.7 ska gälla för musikaliska kompositioner med text för vilka åtminstone den musikaliska kompositionen eller texten åtnjuter skydd i minst en medlemsstat den

1 november 2013 och för musikaliska kompositioner med text som skapas efter det datumet.

Första stycket i denna punkt ska inte påverka några former av utnyttjande som skett före den 1 november 2013. Medlemsstaterna ska anta de bestämmelser som behövs för att skydda i synnerhet tredje parts förvärvade rättigheter.”

4. Följande artikel ska införas:

”Artikel 10a

Övergångsåtgärder

1. I avsaknad av tydliga uppgifter om motsatsen i avtal ska ett överlåtelse- eller upplåtelseavtal som har slutits före den 1 november 2013 anses ha fortsatt verkan efter den tidpunkt då den utövande konstnären på grundval av artikel 3.1 i dess gällande lydelse den 30 oktober 2011 inte längre skulle åtnjuta skydd.

2. Medlemsstaterna får föreskriva att överlåtelse- eller upplåtelseavtal som fastställer att en utövande konstnär har rätt till en regelbundet återkommande betalning och som ingåtts före den 1 november 2013 kan ändras efter det femtionde året efter det att fonogrammet lagligen gavs ut, eller om någon sådan utgivning inte ägt rum, det femtionde året efter det att fonogrammet lagligen offentliggjordes.”

Artikel 2

Införlivande

1. Medlemsstaterna ska sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 1 november 2013. De ska genast underrätta kommissionen om detta.

När en medlemsstat antar dessa åtgärder ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras ska varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna texten till de centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 3

Rapportering

1. Senast den 1 november 2016 ska kommissionen lägga fram en rapport för Europaparlamentet, rådet och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om genomförandet av detta direktiv, mot bakgrund av utvecklingen av den digitala marknaden, vid behov åtföljt av ett förslag om ytterligare ändring av direktiv 2006/116/EG.

2. Senast den 1 januari 2012 ska kommissionen lägga fram en rapport för Europaparlamentet, rådet och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén med en bedömning av det eventuella behovet av att förlänga skyddstiden för utövande konstnärers och framställares rättigheter i den audiovisuella sektorn. Om det är lämpligt ska kommissionen lägga fram ett förslag om ytterligare ändring av direktiv 2006/116/EG.

Artikel 4

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 5

Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Strasbourg den 27 september 2011.

På Europaparlamentets vägnar

J. BUZEK

Ordförande

På rådets vägnar

M. DOWGIELEWICZ

Ordförande
